

Солов'єнко К. О.

Драматург, режисер,
кандидат економічних наук,
консультант з менеджменту.
(Київ)

Бізнес-модель театру «з нуля» і без грошей

Модель насправді «бізнесова», бо можлива лише при умові, що всі учасники відносяться до роботи в театрі як до бізнесу. Тобто, ризикують, «вкладаючись» в роботу і тому розуміють, що вона може призвести до бажаного результату, дати «прибуток», а може не дати нічого.

Кроки, послідовна реалізація яких здатна призвести до створення театральної вистави:

1. Є п'єса, яку хочуть поставити на сцені всі учасники постановки (актори, режисер, продюсер, художники, технічні служби, власники приміщень, обладнання і т.ін.).

2. Всі учасники готові вкласти у постановку свою частку (вміння, матеріали, ресурси) на умовах, про які вони домовляються заздалегідь.

3. Коли готовий продукт (вистава) починає приносити гроші, то вони розподіляються у відповідності з домовленістю. Зазначу, що гроші можуть бути не єдиним мотивом участі в проекті. Ба, для творчих людей можливість творчої реалізації може важити більше ніж фінансовий зиск.

Як реалізується подібна модель на практиці?

- З'являється ініціатор постановки. Ним може бути будь-хто з учасників: продюсер, режисер, актор чи хтось інший.

- Ініціатор розробляє умови розподілу майбутніх грошових надходжень та інших зисків. Умови мають бути справедливими з точки зору учасників.

- Під ці умови ініціатор набирає інших учасників постановки. До речі, при наборі умови можуть змінюватись. Однак будь-яка зміна повинна узгоджуватись з усіма.

Характер взаємодії в бізнес-моделі театру.

Всі учасники – компаньйони, колеги. Тому – рівні між собою незалежно від вкладу у загальну справу. Влада і обов'язки кожного визначаються роллю, яку учасник взяв на себе «на старті» і з якими погодились інші. Тому кожна вистава може бути будь-якою за структурою влади: головним може бути продюсер, режисер, драматург, актор, гример, освітлювач чи будь-хто інший. Влада всіх інших також визначається за домовленістю між сторонами.

Подібну структуру можна назвати максимально гнучкою, «органічною» (на відміну від сталої «механічної»). Знову ж таки, від вистави до вистави структура може бути різною навіть з тими ж учасниками. Ще зауважу, що такий театр може аж ніяк не залежати від виробничих культур, які панують в театрах країни чи світу. Наприклад, в Україні театр переважно режисерський. В запропонованій бізнес-моделі головним може бути не лише режисер, а й драматург чи продюсер, чи будь-хто.

З юридичної точки зору запроповану бізнес-модель можна реалізувати як громадське об'єднання, або всі учасники можуть зареєструватися як фізичні особи-підприємці, або можлива будь-яка інша юридична форма взаємодії учасників, яка не протирічить законодавству.

Чи можлива подібна модель на практиці?

На кожному з етапів набору нових компаньйонів ініціатор може зупинитись і не набрати команду бо не знайде чергового учасника. Тоді вистава не з'явиться. Тобто гарантій немає, що для будь-якого драматургічного матеріалу можна зібрати команду.

Приклад. Для постановки мого фарсу «Гібридний суд» мені вдалося у 2018 році зібрати команду, з якою ми зіграли прем'єру в квітні 2019 року. Зауважу, що в п'єсі задіяні 12 акторів. Хтось із хороших акторів відмовлявся від участі лише тому, що 12 – це багато і з такою кількістю важко буде довести роботу до кінця. Я погоджуюсь з цією думкою. І, швидше за все, для наступних вистав за тих же умов буду вибирати п'єси з 2-5 акторами, щоб зменшити ризик.

Зауваження відносно справедливості умов співпраці. В моїй постановці «Гібридний суд» драматург, режисер і кожен з головних персонажів отримали однаковий відсоток від прибутку. При тому, що постановка була «режисерською», тобто найбільша влада була у режисера, – частка режисера була такою ж, як і у трьох головних персонажів п'єси. Найменша частка епізодичних акторів дорівнювала половині частки головних персонажів, тобто не була «маленькою».